

GWA ARTIKELSERIE

Titel: Undantagen i varuförsäkringsvillkoren (AV 2000)

Rättområde: Sjö- och transporträtt/Försäkringsrätt

Författare: Sten Gisselberg

Datum: 2006-03-14

I en skiljedom enligt dispaschförfarande har tillämpligheten av undantagsvillkoren för försäkringsgivarens ersättningskyldighet för varuskada prövats.

Bakgrund

Försäkringstagaren (FT) hade åtagit sig att tillverka ett helikopterdeck (vikt ca 70 ton) och att transportera detta till köparen. Transporten skedde på pråm som drogs av en bogserbåt. För att underlätta lossning av helikopterdeckets monterades detta på ett fundament bestående av H-balkar, som i sin tur svetsades fast i pråmens däck. Under transporten kollapsade fundamentet, varvid helikopterdeckets skadades. Konstruktionen av fundamentet hade utförts av FT, som även ombesörjde lastning och sammanfogning av godset med fundamentet. Transportören var således inte inblandad vare sig i lastningen eller lastsäkring.

Innan transporten tecknades en varuförsäkring på normalvillkor (AV 2000). Inför tecknandet av försäkringen begärde försäkringsgivaren (FG) detaljerad information om godset, lastsäkring och transporten. FT tillställde FG ett sådant underlag, varav framgick bl a att en namngiven besiktningsman skulle utföra besiktning av godset efter lastning ombord och före avgång.

Med anledning av skadan begärde FT ersättning med 2,3 mkr av FG under varuförsäkringen. FG bestred ersättningskyldighet med hänvisning till de allmänna undantagen i punkt 2.3 och 2.4 samt det särskilda undantaget i punkt 3.11. FT gjorde gällande att inte något av undantagen var tillämpliga och påkallade skiljeförfarande.

De åberopade undantagen

De av FG åberopade undantagen har följande lydelse.

Försäkringen omfattar inte skada, förlust eller kostnad som, direkt eller indirekt, har orsakats av eller kan hänföras till

2.3 *att varan före transportens början inte har emballerats, packats, stuvats, anoljats eller eljest i ordningsställts för transporten på ett ändamålsenligt sätt,*

2.4 *att transportmedlet eller lastbäraren inte var lämpade för en säker transport av varan om den försäkrade eller dennes anställda i arbetsledande ställning insett eller bort inse detta när varan lastades eller stuvades.*

Försäkringen omfattar inte, såvida inte skadan är en direkt följd av en angiven fara som omfattas av försäkringen eller om inte annat avtalats,

3.1 *skada, förlust eller kostnad som har orsakats av*

3.11 *varans egen beskaffenhet*

Skadeorsaken

Det var ostridigt att skadan orsakats av att fästpunkterna mellan helikopterdeckets och fundamentet var underdimensionerade och att detta fått till följd att fundamentet gett vika.

Grund för undantagens tillämplighet

FG gjorde angående undantaget i punkt 2.3 gällande att fundamentet var att anse som en förpackning.¹ Fundamentet hade konstruerats av FT. Genom användande av det underdimensionerade fundamentet har godset inte packats eller i övrigt iordningsställt för transporten på ett ändamålsenligt sätt.

Vidare gjorde FG gällande att fundamentet kunde betraktas som en lastbärare och att undantaget i punkt 2.4 var tillämpligt med hänsyn till att lastbäraren var underdimensionerad. Oavsett om fundamentet är att betrakta som en förpackning eller en lastbärare är således något av de åberopade undantagen tillämpliga.

Slutligen hävdade FG att fundamentet kunde anses som en del av godset. Undantaget i punkt 3.11 blir därmed tillämpligt. FG grundade denna uppfattning på att godset var integrerat med förpackningen i sådan omfattning att det är svårt att avgöra om skadan skall hänföras till bristfällig förpackning eller varans egen beskaffenhet. Ur försäkringsrättsligt perspektiv saknar det emellertid betydelse vilken av dessa omständigheter som är för handen eftersom båda omfattas av försäkringsvillkorens undantag.²

¹ Jfr RH 1998:7 och Sjur Braekhus i Festskrift till Jan Ramberg s. 88

² Sjur Braekhus i Festskrift till Jan Ramberg s. 89 och Essays in Honour of Hugo Tiberg s. 104 samt Svante O. Johansson, Varuförsäkring s. 354

Skiljemannens bedömning

Skiljemannen fann att de åberopande undantagen har samband med varandra på ett komplicerat sätt genom att fastslå att ”de olika undantagen preciserar tillämpningen av andra undantag men överlappar varandra i andra avseenden”. Förhållandet mellan punkt 3.11 och 2.3 skall ses mot bakgrunden av att det senare undantaget tillkommit som en precisering. Undantaget för varans egen beskaffenhet utvidgades tidigare till att omfatta även bristfällig förpackning.

Beträffande FG:s åberopande av undantaget för varans egen beskaffenhet var skiljemannen av uppfattningen att skadan uppkommit genom brister i säkerhetsarrangemanget och därför inte kunde hänföras till själva varan. FG:s hänvisning till punkt 3.11 godtogs därför inte.

Däremot fann skiljemannen att emballageklausulen (punkt 2.3) var tillämplig och att FT:s talan därmed skulle ogillas. Skiljemannen motiverar sin inställning med att syftet med fundamentet var att dels underlätta lossning av helikopterdeckets, dels förankra detta ombord på pråmen. Vidare redogör skiljemannen för begreppet ”förpackning” och fastslår att detta begrepp omfattar även ”yttre och inre förstärkningar samt säkringar som en vara utrustas med”. Detta utvidgade begrepp innebär enligt skiljemannen att förpackning även kan vara en lastbärare. Undantagen i punkt 2.3 och 2.4 kan därför vara tillämpliga samtidigt i vissa situationer.

Sålunda fann skiljemannen att de föreliggande bristerna i fundamentet medförde att detta inte var ändamålsenligt utformat. Undantaget i punkt 2.3 var därför tillämpligt enligt skiljemannen.

Försäkringsgivarens kännedom om lastsäkringsarrangemanget

FT gjorde gällande att FG informerats om fundamentets konstruktion och att denne därmed hade accepterat det sätt på vilket helikopterdeckets skulle transporteras.

Enligt FT var FG därmed ersättningsskyldig även om fundamentet var bristfälligt utformat.

Skiljemannen fann i denna del att de handlingar som tillställts FG inte innehåller hållfasthetsberäkningar avseende godset eller fundamentet. Inte heller kan det enligt skiljemannen åligga FG att efterfråga sådan dokumentation. Skiljemannen konstaterade att försäkringsbrevet inte utvisar att FG godtagit att transporten utförs på det sätt som skett eller att FG på annat sätt avsagt sig möjligheten att åberopa undantaget i punkt 2.3.